Nam tunc pater non dicit committere priuatum carcerem ymo plus dico quod si ipse filius esset clericus pater non incidit in canonem si quis suadente xvii q iiii et istud tenet dy. de sinys. exco. s sequitur v. contra predicta Quod autem dixi quod non potest carcerari in quolibet loco est verum ubi debitor ipse per suum iuramentum se astrinxisset ad standum in aliquo loco ut no. in c ex rescripto extra de iure iur. Si autem simpliciter sine iuramento promisisset tunc dico quod per illam promissionem non arctatur ut not. bar. ff. so. ma. l. alia s eleganter et per eundem ff. de condi. et demo. l. ticio Et hec de loco sufficiant

Restat nunc videre de pena fugientis Et dico quod capite punitur ut l. i. ff. de effrac. et ex pila Et sciendum est certe quod ille qui fugit de carceribus videtur delictum confiteri ut l. ad commentariensem C. de custo. reo. Ymmo tamen dico quod numquam presumitur quod reus fugiat si est spes de ipso quod debeat relaxari glo. est notabilis in l. si pecunia ff. de condi. ob cam. ut no. in l. argumentis s fi. ff. de re iudi. Sed iuxta predicta quid si hostium carceris erat apertum an minus puniatur Dico quod sic facit optime tex. in l. i. s i. de exac. tribu. et effrac.

Restat autem modo videre quis possit esse custos carcerum Et dico quod custos carcerum debet esse homo discretus nam cum ipse habet carceres custodire debet esse in eo discretio Et dico quod predicta stant in arbitrio iudicis potest tamen committere clerico ad custodiendum pri. de ciuitate iudicis si melius custodiatur ut dicit archi. ii q i in primis

Quero ulterius qua pena puniatur custos carcerum et dico quod ipse capite punitur si propter dolum uel culpam carcerati effugiunt ut est tex. in l. miles in fi. ff. de custo. reorum In ciuili autem puto quod si dimisit quem ipse tenetur ad illam quantitatem creditori ad quam debitor erat obligatus et hoc tenet do. de gang. in l. quotiens de exactu. tribu. li. x° Et dic quod agitur cum illum custodem condictio ex lege illa

Ultimo quero numquid plures possunt esse custodes carcerum et dico breuiter quod sic ut l. miles in fi. ff. de custo. reo. Et dico quod quilibet potest familiam retinere Et quilibet potest clauem unam retinere glo. est in c. i. extra de hereticis in glo. claues

Item quero qualiter in causis carceratorum procedatur et dico quod debet procedi summarie et de plano nam in causis miserabilibus personarum proceditur summarie et de plano Et istud tenet do. Cy. in l. fi. C. si quis alteri uel sibi sub alterius nomine. Et hoc idem supplet in l. i. C. quando imperator inter pupillos et vi. et videtur esse tex. et ibi bald. in l. fi. de custo. reo. Nam miserabilis persona debet dici illa secundum quod iudici videtur ut no. pe. de bel. in l. i. C. quando imperator inter pupillos et vi. facit quod not. glo. in auth. preterea C. de collacio. cum itaque sit quod iste sint miserabiles persone quod relictis carceratis dicitur relictum ad pias causas etiam si sint carcerati pro debito quod no. in l. id quod C. de sacro sanc. ecc. Ideo credo quod in rebus tractatum procedat ex officio et de plano Ymmo tamen hoc c. fi. dic quod si aliquis creditor fecerit suum debitorem incarcerari Et non sit debitor soluendo ita quod non potest se sustentare creditor tenetur ipsum alere in carceribus illud tenet do. Ray. de for. in l. iii C. de epis. audi. etc.

Et sic est finis huius opusculi de Carceribus compositi per quendam filium Domini baldi Deo gratias

Tractatus de insigniis et armis per do. bar.

Quoniam contra de insigniis et armis que quis portat in vexillis et clipeis videamus Primo an hoc sit licitum 2° an eo casu quo licitum est qualiter sint pingendi et portandi Circa primum dico quedam sunt insignia dignitatis uel officii per consularia et legatorum ut l. i. de offi. procon. et de re iu. l. factum sicut de facto videmus hodie insignia episcoporum et ista potest portare quilibet habens illam dignitatem Aliis autem portare non licet ymo portans incurrit crimen falsi ut ff. de fal. l. eos s fi. Et ideo puto quod illi qui portant insignia doctoratus et tamen non sunt teneantur illa pena Quedam sunt insignia cuiusdam singularis dignitatis ut videmus quilibet Imperator quilibet rex quilibet princeps et quilibet potens habet arma et sua insignia et ista nemini alii licet deferre uel suis rebus depingere C. de hiis qui po. no. l. i. et no. in auth. de man. prin. s ptt.

Quod verum intelligo principaliter sed accessorie non est prohibitum ut insignia subiectionis supponere insigniis propriis insignia regis vel comitis Et consuetudine obseruatur Quedam sunt insignia seu arma priuatorum concessione nobilium et plurimi de istis quidem reperiuntur qui habent arma et insignia

que portant Imperatoris vel alterius dni
ut vidi concedi a serenissimo principe Ka
rolo iiii Romanorum Imperatore nec non
rege bohemie et michi tunc eius consi
liario inter cetera concessit ut ego et ceteri
de generatione mea leone rubeum cum cau
dis duabus et in campo aureo portare
mus et istis licere portare talia arma
non est dubium de principis enim potestate
disputare sacrilegium est C de sanc legi
bus l ii et ad idem C ne sine iudi auc
in rubro et nigro Sine enim iudicis auc
toritate prohibetur et ergo cum iudicis aucto
ritate permittitur Quidam autem arma et
insignia sua auctoritate assumunt sibi et
istis an liceat videndum est et puto quod li
ceat sicut enim nomina inventa sunt ad recog
noscendum homines ita esse ista insignia
ad hoc inventa sunt in ff de re diui fac
tum sed talia nomina cuilibet licet imponere
sibi adplacitum ut dicta l ad recognos
cendum et ff de fal l fals in prin Ita
ista insignia cuilibet licet portare et
depingere in suo tantum non in alie
no ut C ne li sine tu auc l ii et ibi no
per glo facit extra de exces pla dilecta et
quod ibi no per glo ¶ Quero quando unus por
tat certa arma uel insignia alius vult
portare eadem an licet uel prohiberi pos
sit videtur quod sic quia potest quis sumere
nomen alterius ff ad trebel l facto § si vo
nominis et dele ii l cum filius § pater
et possunt esse plures eiusdem nominis
vel duo sunt titii ff de testa tu et del ii
l si quis seruum § inter duas ergo potest
quis arma sumere alterius et plures eadem
insignia portare uel rebus imprimere
cum unumquodque fiat ad recognoscendum ea
videtur ff de fur uer id quod nrm Si enim
primo signum est meum sine facto a me
aufferre non potest sed hoc non bene
facit loquitur enim in hiis quibus plures
in solidum uti non possunt aliter secus ut in
usu platee balnei theatri et similibus l
si vult certo ff duobus vehiculum ff commo
da preterea si portat unus signum quod por
tat alius non est verum quod sit unum et
idem ymo sunt diuersa huiusmodi commoda
similitudinem Ad decisionem predictorum premit
to quod signum alienum portare pot prohibere
seu petere ut prohibeatur ille cuius est sig
num si ex hoc sibi iniurietur quia forte il
le portat cum vituperio Item tractat ar C
de iudeis l iudeos et C de epis au l ini
me et expressum est extra de con pla c
dilecta et sic quelibet pars que ex hoc
leditur et ad eius petitionem prohiberi ne
parez ut ff de hiis que po no l i Et no
in aut de man prin § i ¶ Tertio iudex si ex
hoc videt scandalum et dissensum subditorum
posse prouenire prohibere potest ar C de
li tol l i § sed et si quidam ubi citant

illos qui piscari inducunt l aliqua sta
tuit ne populus decipiatur et expressius
extra de iude no nullis hiis premissis
in questione proposita distinguo quod quando
unus assumit sibi et alius portauit ab
antiquis tunc quod illius non interest nec ex
hoc verisimiliter potest ledi Exemplum
unus teutonicus tempore indulgentie ve
nit Roma et ibi reperit quendam ytali
cum portante arma et insignia suorum
antiquorum de hoc volebat conqueri certe
non poterat tanta enim est distantia
inter utriusque domicilium quod ex hoc ille
primus ledi non potest Et in hiis in
quibus quis quedam publica facultate
sibi occupat usum non licet conqueri nisi
ex causa magna ut ff ne quid in flu
pub l i § sunt qui putant Quandoque pot
contingere quod alterius multum interest quod
enim si homo odii plenus cuius vite mul
ti insidiantur assumit insignia hominis
quieti et pacifici et certe illius interest
et poterit facere eum prohiberi sicut enim
potest peti prohibitio et arma ipsius seu
insignia vituperose portentur ut dictum
est et multo fortius potest peti prohibitio
ne ex hoc propter utilitatem alius pro alio
occidatur Item si ex hoc pudor primi
aliquo modo leditur Nam ad officium
iudicis spectat quies popularium ut ff
de offi pref ur l i § quiete Quandoque pot
contingere quod multorum interest de populo
ponamus exemplum in aliis signis quam in
hiis que portantur pro armis Pone
quendam fabrum doctissimum qui in gla
diis et aliis suis operibus facit certa
signa e quibus opus ipsius magistri pre
esse demonstrat Et ex hoc tales merces
melius venduntur et audius emuntur
Et puto quod si aliquis faceret tale signum
quod potest prohiberi quia ex hoc populus de
cipitur Decipitur enim per unius pro ope
alterius ar dicte l i de dila l tol ex de
iudeis c non nullis Et eadem ratione
dico de insigniis quibus utuntur nota
rii C de asse l nemo § nec calidus Et
in aut de instru cau et fide § si Et si
instru et § oportet Et quod ibi no Et si
alius unus signum assumit potest prohi
beri Idem in signis quibus utuntur
mercatores et etiam fabricatores car
tarum de papiro et similium pro easdem rones
et hec similiter expediantur iudicis
officio ut dictum est ¶ Sed secundum hoc
quero quid relevet illa arma habere
ex concessione principis Respondeo
multum quia est maior nobilitas sicut
dicimus in testamento facto coram princi
pe C de testa l omnium 2º quia non posset
ab alio prohiberi sic portare ar C de cinc
cu l ii ff de mio l minor § i in princ
¶ Tertio quia si duo assumpserunt eadem ar

ma uel insignia ut de paternitate nec de posteritate apparet preferetur ille qui a principe habuit ff. de excu. l. qui si duas. Quarto quod si essent in exercitu uel alio loco et quereretur quis debeat precedere dicitur precedere illa arma que a principe sunt concessa ff. de albo scri. l. fi. ex. de ma. et obe. c. per tuas circa dicte l. si duas. Et predicta intelligo ceteris paribus scilicet quod illi qui habent arma sunt equalis dignitatis alias preferuntur illa arma que essent in maiori dignitate.

¶ Quero qualiter illa arma transeunt in successores. Respondeo quedam sunt unius domus et agnationis et ista transeunt ad omnes de ista agnatione descendentes sive sint heredes patris sive avi eorum sive non arg. ff. de re mili. l. familiari et l. se. nec per divisionem potest assignari uni arg. de reli. l. si sepulcrum ius familiarium. Et ex hoc potest queri an bastardi uel spurii possunt uti istis insignis videtur quod non cum non sint de familia uel de agnatione ut l. pronunciatio de ver. sig. Contrarium tamen servatur in tuscia de consuetudine cui standum est. Quando tamen multiplicantur hii qui portant eadem arma consuetum est aliquod apponi ultra ut ab aliis dissimilentur sicut nomini additur pronomen. Quedam vero sunt insignia alicuius societatis negotiorum et hoc cum societas non transit ad heredem non est tractandum de herede sed apud quem remanebit signum societatis societate divisa quod utantur omnes eodem signo non est equum ut dictum est. Respondeo si quidam erat unus in societate qui erat capitaneus et quasi magister societatis sicut diximus in simili de le. ii. l. plt. §. i. tunc apud eum deberet remanere insignia quia ipse erat inter eos maioris honoris ff. de fide instru. l. fi. Si vero hoc non erat tunc remanebit apud eum qui erat socius maioris quantitatis ff. fam. her. l. si que cautiones. Puto tamen quod dissoluta societate vel unus ex sociis remanet negotiator alii non quod apud eum qui retinet negotiator debet removere signum et ex hoc quia aliorum non interest. Item quod licet dissoluta societas si tamen negotiatio remanet penes eum quo signum est ergo iniquum quod signum erat accessorium negotiationis ab eo separetur C. comm. uts. in l. possessionum. Quedam vero sunt signa artificii cuiusdam seu peritie et hoc advertendum est quod quedam sunt signa artificii in quo principaliter operatur qualitas loci. Extra in marchia anchonitana est quoddam castrum notabile cuius nomen est fabrianus ubi artificium faciendi cartas de papiro principaliter viget ibi quod sunt artificia multa ad hoc ut ex quibusdam artificibus meliores carte proveniant licet id multum faciat bonitas operantis ut videmus quod hoc solum carte habet signum per quod significatur cuius artificii est carta. Dico ergo illo casu apud illum remanebit signum apud quem manebit edificium in quo sit sive iure proprietatis sive iure conductionis sive quovis alio titulo sive in totum sive in partem sive etiam mala fide teneat toto tempore quo teneat non potest prohiberi uti signo sicut in certis iuribus realibus ff. de ser. ru. pre. l. via constitui §. sed et sibi et ff. de s. ve. l. ii. §. sed et l. tamquam et quadmo. ser. amit. l. usu. cum se. Idem in ductore talium edificiorum ut ff. loca. l. sed edes §. illud et l. videamus §. item conspicere. Quedam vero sunt signa artificii in quo operatur bonitas artificum ut videmus in signis que apponuntur in gladiis et aliis operibus metallorum et illo casu omnes qui sunt in una societate possunt uti signo quasi magistri principales illius stationis qui approbat illa opera arg. in aut. de colla. §. nos aut. et ibi in glo. que incipit caveat in fi. glo. Si vero separantur tunc signum debet remanere apud eum qui principalis erat in statione ff. de fide instru. l. fi. et proxime dixi. Sed si forte omnes erant equales nisi inter eos conveniat apud quem remaneat signum sorte dirimitur ut dicta l. si q. canonis.

¶ Secundo principaliter videndum est qualiter ista arma sint depingenda et impingenda et portanda. Ad quod sciendum quod quandoque portantur in vexillis quandoque super vestibus hominis quandoque in clipeis uel coopertis lectorum et similium quandoque depinguntur uel aliter figurantur in parietibus uel aliis rebus stabilibus. Circa quodlibet predictorum aliquid videamus.

¶ Circa quod sciendum quod ista insignia quandoque sumuntur ex aliqua re existente ut multi assumunt aliquod animal uel castrum uel simile quandoque ista signa non sumuntur ex aliqua re existente sed sunt signa simplicia scilicet in mutatione quorundam colorum vel per divisionem uel quartum uel per aliquas istas tinsetas uel precedentes et similia quandoque mixtum ex utraque hiis premissis videamus qualiter portent in vexillis illa signa que signant aliquam rem preexistentem. Ad quod dico quod si aliquis in imitatem in quantum potest unde debet ista signa fieri secundum esse et necessariam rem quam figurant et non alteri ut ff. de adop. l. si pt. in fi. cum l. se. et de testa. ho. l. non sunt liberi. De natura autem vexilli quando portatur in hasta secundum illum usum ad quem destinatum est hasta precedit et vexillum sequitur. Unde semper alias debet assignari facies eius

debet respicere hastam cum de natura faci
ei sit antecedere Idem etiam de omni re que habet
partes que denominantur per ante et post
ut in precedenti membro dictum est tunc
semper anterior pars debet esse versus has
tam alias enim videretur incedere tamquam
monstrum Sed si alteri parti rei pars an
terior solum portaret pro armis ut sunt
quidam qui faciem arietis vel bovis pro
suo signo portare solent tunc non potest
pars anterior respicere hastam sed a
latere inspiceret ¶ Sed dubitatur qualiter
animalia debent designari cum debeat e
recta cum et quando per terram plane ambu
lant vel quomodo Respondeo animalia de
bent designari nobiliori actu et ideo
maxime suum vigorem ostendit ar. ff.
de sta. ho. l. queritur et arg. re de. l. quod
quod § cum partes sicut enim ab antiquo
constitutum est videmus quod princeps mani
feste cum corona et signis imperialibus
pontifices in pontificalibus depinga
tur et figurantur Nunc ad propositum
dico quod quedam animalia sunt quorum natu
ra fera est ut ff. de postu. l. i. § bestias
et ista debent figurari in actu feroci
ut leo ursus etc. Figurabitur ergo leo
erectus mordoso ore et stridens pedibus
Et idem in similibus animalibus In nullo
enim actu magis suum vigorem ostendit
Quedam sunt animalia non ferotia et in
hiis similiter debet inspici nobilior ac
tus eorum diversimode tamen si enim
equum pro suis armis portaret non de
bet eum designare erectum et elevatum
quasi sit equus currens vel saliens In hoc
enim actu maxime eius vigor ostendit
sed si quis pro suis armis portaret ag
num tunc debet designari quod plane am
bulat per terram hoc enim actu vigor eius
ostenditur Similia de ambobus et aliis
dicenda sunt Circa pedes dic quod pes qui
antecedit sit pes dexter quod ut in presenti
membro dictum est pars dextra est princi
pium motus alias significaret talem fi
guram fuam quod in vitium sonat C. de
edil. edic. l. qui clavum § item scienduz
Sed hic occurrit quid si in vexillo ab
una parte sunt littere recte ab alia parte
contrarie ut est forma litterarum que apparet
si quis cartas scriptas a latere ex quo
sol est respiciat Sed dicendum est sic
in litteris respicitur illa pars que res
picit perfectum non alia que tamen ex alia
parte est non ex principali proposito conti
git sed per accidens Sic enim si quis se
ipsum in speculo respiciat quod enim in se
dextrum et dextrum et in speculo sinis
trum apparebit Et predicta vera in vexil
lis et vexiculis que portantur in has
ta cum recta natura elevata et erecta
potentia ff. de fu. ru. predi. l. qui sella

in principio Sed si loquitur in vexillo et vex
iculis que portantur tubis quorum natura
est ut ad tubatorum partes quando per pla
ne iacentes portant tunc faciem et item
designat anterior pars non debet res
picere tubam sicuti hastam Non enim
tuba est pars anterior sed superior et
ideo debet respicere et partem anteriore
illius vexiculi tuba plane iacente por
tantur et predicta non in dubio omnium de
potestate arme est quod respiciat ut si p
tinetur duo naturalia se ad invicem
respicientia tunc non est locus predicti inves
tigatione quod in mediis non certus locus
est coniecture l. continuus § cum ita de verbo. ob.
¶ Circa 2m vero quando arma sunt
quedam signa simplicia et varietates
quorundam colorum tunc advertendum qualiter
debent portari premitto quod nobilior res
debet primo ferri Et in nobiliori loco poni
C. de offi. pfec. ur. l. i. de of. rec. pvin. l.
potiores C. de consul. l. i. li. xii. Item premit
to quod locus superior est nobilior posteri
ori et inferiori ut dicta l. i. et ff. de ab
sti. l. i. Hoc premisso dico quod arma quando
variantur per media ut quia quis corpus
portat panderiam duorum colorum tunc aut
dividitur per media super et subtus vel me
dium ante vel post Et istis casibus in du
bio color nobilior debet esse superius in
ea parte que respicit hastam Si vero
variatur per quarteria tunc nobilior
color debet esse in quarterio superiori
et anteriori parte prope hastam Si vero
variatur per listas transversas tunc lista
nobilioris coloris debet esse prima versus
celum Si vero sunt liste vel bande pen
dentes tunc iste habebit se tamquam
pars prior in banderia non pars ma
gis elevata debet respicere hastam ista
omnia probantur ex presumptione ¶ Sed
dubitatur qui color sit nobilior res
pectu eius que representat vel secundum se Primo
modo color aureus est nobilior quod per
eum representatur lux Si quis enim vellet
figurare radios solis quod est corpus
maxime luminosum hoc non potest con
gruentius facere quam per radios aureos
constat autem quod nil luce nobilius C. de
su. tri. et fi. ca. l. inter claras ibi nichil
est enim quod lucere Et C. ne si. ppa. aut
hita ibi toto mundus illuminatur Et
ideo in sacra scriptura pro re maxime
excellenti figuratur sol ubi dicitur
fulgebunt iusti sicut sol mathei xvii
c. et propter hoc nobilitatur non enim li
cet portare vestes aureas nisi soli prin
cipi C. de vesti. olebor. et de au. l. i. et ii
Sequens color est color purpureus post
solem secundario luminosum Et propter eius
nobilitatem nulli licet portare vestes
coopertas illo colore nisi principi C. de

celebor et de au l iij et iiij et v Et in
dicta l ij exprimitur hunc colorem esse
nobiliorem alijs Sequens post hunc
est aer qui est corpus transparens et dy
aphanum et maxime receptiuum lucis et
est sequens elimentum post ignem et no
bilius alijs Unde praedicti colores propter id
reputantur nobiliores Qualiter autem
colores dicantur nobiliores secundum se dico
quod sicut lux est nobilissima color eius
albus et nobilior quia magis appropinquatur
luci Color niger est inferior et magis
appropinquatur tenebris Colores autem medij
sunt nobiles plus vel minus secundum quod ap
propinquat albedini Uirgilius in hoc de se
su et sensato quod dixi quod quandoque ista ar
ma portantur in super vestibus hominis
et tunc illud quod in armis habet se ut
pars superior debet esse versus caput ho
minis que autem se habet ut inferior ver
sus pedes Item in eo quod in pingitur
ex anteriori parte hominis et in pectore
pars nobilior arme debet respicere
latus dextrum Est enim illa nobilior pars
et principium motus ut in praecedentibus
¶ Pro hac declaratione premitto veram quaes
tionem que fuit inter Judeos et me et cum
hebraycum adiscebam dicebat enim quod
modus scribendi noster non est rationabilis
quia incipit a latere dextre et vadit
ad sinistrum Ad quod tollendum dice
bam quod aliquod rationabiliter fieri potest
propter finem seu respectu finis ad quod
ordinatur et ideo finis dicitur primum
intellectus operantis finis sit rationabilis
et si postea non sequatur debet rationa
bilitati comparari ff de neg gest l si et
l an ultro § i cum similibus et scriptura
fit ut legatur legi autem et oculis perspici
ff de hijs qui notes delen l i § i et
sic legi fit visu videre autem est pati ut
philosophus dicit scriptura autem representata in ocu
lis nostris agit in oculos nostros Oculus
autem pati dicitur sed inde ex hoc ledi
tur cum ergo scriptura agat in oculos
debet illa actio incipi a latere dextro
ipsius scripture que nos respicit est res
pectu lateris sinistri Si unus homo
voluat vultum suum versus meum latus
eius est dextrum secundum mei sinistri et
sic apparet quod nos scribendo magis
rationabiliter operamur inspicimus enim
finem sed ut latere dextro in nobis scrip
tura incipiat Sed secundum modum Judeorum
incipit a latere sinistro Ad propositum
quo tenet qualiter arma depingi de
beant nobiliter a parte posteriori super
veste hominis dico quod illa pars nobili
or debet esse versus latus sinistrum
hominis portantis quia illud fit ut alius
respiciens retro illud videt facies
ergo illius arme est a parte poste

riori si fingitur hominem habere unam
faciem retro procul dubio latus quod ante erat
sinistrum ex parte posteriori erat dextrum
vel pone aliquem velle scribere litteras in
spatulis alicuius indubio incipit a par
te sinistra quoniam ille secundum se erat dextre
ut supra ostensum est Ex hijs esse ap
paret quod littere et arme in singulis sy
gillis debent impingi per conversionem
quoniam fit ad finem incipiendi in cera vel
alia materiam et illud quod in sigillo
conversum est in cera et remanet rec
tum et inspicere debemus finem ad quod
fit non illud quod fit Si vero includitur
in aliquo non in sygillando ut sic cer
tum debet includi directe Quandoque dicta
arma depinguntur in clipeis et tunc
si illa pars clipei que secundum communem modum
portandi respicit latus dextrum hominis
illa est assumpta ut plenius patet ex
hijs que dicta sunt ¶ Quandoque por
tantur et depinguntur in cooptis
equorum tunc siue a parte dextra siue a
parte sinistra debet inspicere pars no
bilior arme caput equi Etenim mo
struosum esset quod unus respiceret caput
et alius caudam hoc autem nulli late
ri accideret magis et si debet stare
in fronte ut in groppa tunc debet la
tus dextrum respicere secundum ea que dicta
sunt ¶ Quandoque pinguntur in cooptis
lectorum et similium et tunc debet respici
lectus in quo debet esse cum stet in
suo primo esse Sunt enim in cooptis lec
torum quedam partes que pendunt circa
lectum esse in parte iacente forma
pingendi assumitur a forma hominis
recte stantis ¶ Quandoque figurantur
seu pinguntur in parietibus seu alijs
locis stabilibus et tunc locus ubi pin
gitur habet se tamquam paries Consi
dera quoniam paries voluat faciem suam
versus nos et sic latus dextrum pari
es agnoscens et sic fit facies et pars
nobilior arme voluat versus partem
dextram praedicta vera nisi ex causa quod
enim si in medio unius parietis depinga
tur statua principis vel alterius excelle
ntis vel forte arma regia tunc illa ar
ma que ab utraque parte depinguntur
debet illa statua vel arma respicere
vel non inspecto a dextris vel sinistris
voluat ad similitudinem hominum circum
circa existens omnes voluunt se versus
eum Sed si locus ubi pingitur habet
se sicut celum alicuius puta camere vel
aule tunc ex dictis in praecedenti membro
cognoscitur ubi dicitur caput et
ubi pes postea signa hominem ubi ia
cente et versus nos vultum voluens
¶ Ex quo considera dextram partem et
sinistram et sic modos depingendi co

nostras ut ex pdictis liquet Si aut loco
ubi pingitur se habet ut solum seu ter
ra tunc eodem modo considera caput et
pedes et finge hominem iacentem et p
sus nos visum voluentem et cognosces
dextram sive sinistram et modum depin
gendi ronabilem i venies

Hunc Tractatum de signis et armis
editum a dno bartolo publicavit
d. Nicolaus allexandri legum doc
tor eius gener post mortem dicti do
mini bartoli

Item an lex civil' Salte rone peccati suc
cumbat canoni ipm phibentis

Queritur an

lex civilis salte rone pcti
succubat canoni ipm phi
benti ij q v mon arch
am de pur mil c ij nedum in foro ec-
lesiastico immo et in foro temporali In duello enim cu
est intuenre peccatum cum in ipo quis
intendat ad morte pximi et de gtemp
tary videatur xxij q vlt c si in illa
de pur vul c vltio cum sitibus Ad hoc
respondeo et dico q lex hoc pmittens
necessario habet canoni succubere rone
pcti et hoc psuaderi potest tam p lege
divina q humana p divina qr dicit
aptus omne quod non est ex fide i sin
cera et bona gsciam peccatum est de vesti
spo lius et habet ad roma xiiij de pe
di iij ad fine § illud ultra Et beatus

Ambrosius sup dicto apli ait peccatum
est qd aliter fit q pbatum est Et augus
tinus sup eodem dicto omne quod aliter
fit q platum est peccatum est et recita
tio xxviij q i § ex hijs Cum igitur de q
peccatum inhibeat ergo et duellum et si
milia p que ad peccatum pvenitur uno
enim phibito phibetur id p quod ad illud
devenitur ff de spon l oratio et de sti
mis gpntiam Item scriptum est in evangelio
Non temptabis dominum deum tuum ut
hetur xxij q ij c queritur Sed duellum
de gtemptare videtur ut in dicto c mo
narchiam cum alijs allegatis Item lex
Imperialis facta p Imperatore pfitente
se esse vltimum servum dei et velle suam
seruiam adimplere C de iosti psec l
quas gratias ergo inducere no poterat
q dns suus deus inhibet xxviij q i
illam aut pbo hoc idem p l humanam
tam canonicam q civilem Canonicam de
pu vul p totum de le pug in duello

p totum et dicto c manarchiam per quam
l canonicam pbatur q deus principe
ecclie gstituerit sup omnes principes
seculares in spualibus vi di c si im
pator de ma et obe solite Vnde i hys
princeps secularis debet suas consti
tutiones canonibus submittere no p
ferre ut dicto c si Imperator vii ncio i
cci pcti habet l causam succumbere
ut not veri Immo et est desptio gm
omnes et guil in spe de dispu ad re §
porro & sed migo et pe de samp c i
de no op nunc plus dico ad hoc scdm
hanc l q iudex secularis cogi potest
p ecclesiasticum ad servandum coram se
canones obmissis legibus ar° de pac
tis c quamvis de excep c ij de iure iu
ran i c licet de sen exco de cetero li vi

Ad huc idem probo p l civilem Nam
p eam statutum canones forte p legi
bus servandis in corpore autenticorum
vel clerici apud gpos epos transgres
siones canonis etiam scdm leges civile
puniri potest in corpore aut de sanc
epis et sic ut aut coll' ix phibitum
ergo duellum p canonem phibitum de
bet reputari p legem nec ob hinc l
fi Imperatoris ut coll' x de pace te §
si quis hominem et § si quis alium
et similes ubi in certis casibus videtur
duellum pmissum seu pbatio duelli p
missa Sed in eadem l fi dixit se velle
i dicenda pace tam divinas q huma
nas leges in suo vigore pmanere
medium ergo l divinam hoc phibente
videtur servare voluisse immo et hu
manas pcipientes canones forte p
legibus observandos Item in l civili sta
tutum est inferiorem l superioris no tolle
rem posse ff ad trebel l ille a quo
§ tempestivum de arbi l nam magistratus
in tin q intellige inferioris auctoritas
superioris intelligitur excepta ff ad
municip l Imperatores nec servum pos
se leges dni tollere C de pac l servum
Imperator aut se servum dei pfitetur ut
pdixi Item cum impium et sacerdotium
sint adeo instituta in cor aut quo
cp epis in pri coll' et absit dicere q
Imperatori concesso Impio videatur
data potestas tollendi vel perdendi l
filius al' videretur deum contra se ipm
Impium constituisse q dicere absurdum
est sup quo vide q plene no i li feu
in ti hic finitur l § vlt Item pba
tio hoc idem nam in facto usurarum
lex ipas pmittens succubit canoni ip
sas phibenti ut no de su tri l i de
usu aut ad hoc Sed hoc dici no pot
nisi rone pcti Qua igitur rone pcti
lex succumbat canoni eadem ratione
in quocumque alio casu ubi subest pctm